

ПРИВІЛЕЇ І ТАБУ СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

Бурденюк Р.В.
Вінницький державний аграрний університет

В статті розкриваються позитивні результати та недоліки для України у разі прийняття її до Світової організації торгівлі.

Останнім часом питання вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ) стало надзвичайно актуальним. Членство України в СОТ є необхідною передумовою лібералізації торгівлі та збільшення її масштабів між Україною та ЄС. Ця умова є необхідною по-перше, для вступу в ЄС, а по-друге – для підвищення ефективності зовнішньоторговельних операцій в цілому [1, с. 22].

В сучасних умовах дослідженнями різноманітних аспектів вступу України до СОТ займається досить велика кількість вчених і науковців. Зокрема, слід відзначити таких вчених як Губського Б., Мазуренка В., Поплавського М., Макогона Ю., Яновського М., Марченка М.

Розпочавши процес приєднання до системи ГАТТ/СОТ у 1994 р. на сьогодні Україна перебуває в стані двосторонніх переговорів з 24 державами-членами Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до СОТ. Ключовими етапами завершення Україною процедури вступу до СОТ є :

- укладення протоколів з доступу до ринку товарів та послуг з державами-членами Робочої групи;
- взяття Україною зобов'язань щодо трансформації державної підтримки сільського господарства відповідно до норм СОТ;
- гармонізація національного законодавства з нормами та вимогами СОТ [5, с.3].

Метою нашої розвідки є з'ясування переваг і недоліків для аграрного сектора при вступі України до СОТ.

Виходячи із сучасної ролі СОТ, масштабів її діяльності та перспектив розвитку очевидними є системні наслідки вступу України до цієї організації. Експерти вказують на такі можливі позитивні результати для українських виробників, як одержання полегшеного доступу до світових ринків товарів, послуг, технологій, капіталів; закріплення міжнародновизнаних прав для захисту національних економічних інтересів на цих ринках; зниження комерційних ризиків, підвищення конкурентоспроможності та поживавлення виробництва в експортоорієнтованих галузях економіки; зменшення втрат від дискримінаційних заходів; зменшення транспортних витрат тощо [2, с. 32].

Позитивні результати для макроекономічного становища країни можна пов'язувати з:

- появою додаткових стимулів для проведення необхідних внутрішніх реформ;
- створенням передумов для захисту конкурентного середовища та боротьби з корупцією;
- розвитком нових технологій і посиленням стимулів для інновацій для кращого захисту інтелектуальної власності;
- поліпшенням інвестиційного клімату та структури інвестицій, а також зростанням їх обсягу;
- загальним зростанням виробництва та зайнятості, доходів виробників;
- зниженням рівня тінізації зовнішньоекономічної діяльності тощо [1, с. 22].

У цілому серед експертів превалюють позитивні оцінки вступу України до СОТ без очікування “шокової” ситуації. Доцільно розглядати “плюси” і “мінуси” членства України в СОТ у коротко-, середньо- та довгостроковому планах. Можна припустити, що негативні впливи мають більш тактичний характер, а позитивні – більш стратегічний. До вступу в СОТ необхідно серйозно готуватися не тільки вищому менеджменту країни, але й менеджерам та фахівцям українських підприємств, насамперед, експортноорієнтованих.

Вступ до СОТ поліпшить позиції України (як в економіч-

ному, так і в політичному аспектах), сприятиме виконанню зобов'язань за Угодою про партнерство з ЄС, що створить умови для інтенсифікації євроінтеграційної політики.

Характерною рисою української економіки є значна частка АПК у структурі виробництва. Але – і це є фактом – саме продовольчі товари (за винятком окремих виробів) не можуть пробитися на зовнішній ринок. Варто також нагадати, що СОТ обмежує дотації держав у певні галузі економіки, не зважаючи на обставини і умови. Робиться це для того, щоб ціна на, скажімо, кукурудзу, була відносно однаковою на всій території ринку, що формується країнами-членами СОТ. Тому нові члени цієї організації зазвичай переживають складний період адаптації, що спричиняє перегляд галузевих структур економік цих країн [6, с. 13].

За прогнозами фахівців Центру Разумкова, зі вступом України до СОТ саме аграрний сектор матиме найбільші проблеми. З-поміж комплексу наслідків для АПК можна спрогнозувати зростання обсягів конкуруючого імпорту, зокрема продовольства і сільськогосподарської сировини. Зросте експорт українського соняшнику та зерна. Отже, “підскочать” ціни на ці товари і на внутрішньому ринку. Окрім того, на разі українські аграрії отримують від уряду низку пільг, про які, вступивши у СОТ, доведеться забути. Скажімо, цього року парламент ухвалив закон про зміни до закону про ПДВ, де передбачено пільговий режим оподаткування сільгоспвиробників [6, с. 13].

Завдяки цьому в селян залишається чимала частка прибутку. Вочевидь, при перебуванні у СОТ подібні законопроекти потрібно буде вивіряти з політикою організації.

Досвід Польщі, Румунії, Чехії та Угорщини – членів СОТ з 1995 р. – свідчить, що очікуваного ефекту “відкритих дверей” для експортних потоків цих країн, нажаль, не відбулося. Свідченням цього є від’ємне сальдо їх зовнішньоторгового балансу. Обмеження державної підтримки сільського господарства в Угорщині та Румунії призвело до того, що традиційно

аграрноорієнтовані регіони перестали бути такими, перепрофілювалися на мультипромислову політику [6, с.13].

Мультипромисловість в Україні також може дати позитивний ефект, оскільки стане своєрідним моніторингом стану справ в економіці у розгорнутому по галузевому вигляді. Водночас, якщо дотації сільгоспвиробникам буде обмежено, то АПК нашої країни може залишитися немодернізованим і демонструватиме стійке відставання від відповідних показників агросекторів країн-партнерів по СОТ.

Скажімо, у нас досить розвинене виробництво цукру з цукрових буряків. А ось у Угорщині через декілька років після вступу до СОТ не залишилося жодного цукрового заводу, хоча кліматичні умови у цій країні сприяють культивуванню солодких коренів. Доцільно також зауважити, що в Україні рівень підтримки аграрного сектора прямими дотаціями у монетарному вигляді є нижчим, ніж у деяких країнах-членах СОТ та ЄС. Наприклад, у тій же Угорщині субсидії становили 111 доларів на душу населення, в Україні – 3,3 долара. Тобто, з одного боку, певний амортизаційний поріг існує. З іншого, незайвим буде пригадати, що вступ до СОТ означає, що українська сільськогосподарська продукція отримає потужного конкурента у вигляді продовольчих товарів, вироблених країнами-членами СОТ, які, можливо (зважаючи на завищені тарифи на енергоносії для українських підприємців), будуть дорожчими за імпортні аналоги. Наприклад, не є фантастичною ситуація, коли угорське сало коштуватиме дешевше за українське.

Отже, політика СОТ для АПК України зумовить наступні наслідки. При нульовій модернізації і за відсутності державної підтримки аграрний сектор змушений буде конкурувати на вільному ринку і напружувати внутрішні резерви для створення конкурентоспроможної продукції за цінами, що не перевищуватимуть середні ринкові. Навряд чи перші роки членства у СОТ стануть для підприємств АПК проривом. Найімовірніше більшість із них намагатиметься зберегти

внутрішній ринок збуту своєї продукції. Руйнація зв'язків означатиме і різке скорочення прибутків, і експансію на наш внутрішній ринок іноземних сільгоспвиробників. Тому при вступі до СОТ варто спеціально обумовити етапність модернізації АПК та наполягати на комплексі спеціальних заходів із боку держави щодо підтримки сільгоспвиробників.

Література:

1. Губський Б. Європейський вектор інтеграційної політики України//Економіка України. – 2003. - №5. - С.19-27.
2. Мазуренко В.І. ГААТ/СОТ. У кн.: Філіпченко А.Я., Будкін В.С. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть. - К.: "Либідь", 2002. - С.408-425.
3. Макогон Ю., Яновський М., Марченко М. Економічні наслідки приєднання України до Світової організації торгівлі// Економіка України. - 2003. - № 10. - С.69.
4. Поплавський М. Вступ до Світової організації торгівлі – кому розвиток, а кому занепад // Голос України, 10 квітня 2003, №69. - С. 6;
5. Програма заходів щодо завершення вступу України до Світової організації торгівлі. - К., Міжнародна комісія з питань фінансової безпеки при Раді Національної безпеки і оборони України, 2002. - С.3.
6. Сушко Я. Привілеї і табу СОТ // Урядовий кур'єр, 4 лютого 2005, №21, с. 13.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ВІННИЦЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ

Гримак В.М.
Вінницький державний аграрний університет

Показано перспективні напрямки удосконалення використання земельних ресурсів.

Сьогоднішня спрямованість на інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва неминуче посилює антропогенний тиск на довкілля. У сучасних умовах особливої актуальності для